

POSTANOWIENIE

Dnia 3 sierpnia 2022 r.

Sąd Najwyższy w składzie:

SSN Grzegorz Żmij (przewodniczący, sprawozdawca)

SSN Leszek Bosek

SSN Maria Szczepaniec

w sprawie ze skargi A. H.

na naruszenie prawa strony do rozpoznania sprawy bez nieuzasadnionej zwłoki
w postępowaniu przed Sądem Apelacyjnym w [...] w sprawie o sygn. III AUa [...],
z udziałem Skarbu Państwa - Prezesa Sądu Apelacyjnego w [...]
po rozpoznaniu na posiedzeniu niejawnym w Izbie Kontroli Nadzwyczajnej i Spraw
Publicznych w dniu 3 sierpnia 2022 r.,

- 1. stwierdza, że w postępowaniu przed Sądem Apelacyjnym w [...] w sprawie o sygn. akt III AUa [...] nastąpiła przewlekłość postępowania;**
- 2. przyznaje skarżącemu A. H. od Skarbu Państwa – Sądu Apelacyjnego w [...] sumę pieniężną w wysokości 2 000 (dwa tysiące) złotych;**
- 3. zwraca ze Skarbu Państwa – Sądu Apelacyjnego w [...] na rzecz skarżącego A. H. kwotę 200 (dwieście) złotych tytułem uiszczonej opłaty od skargi;**
- 4. przyznaje od Skarbu Państwa – Sądu Apelacyjnego w [...] na rzecz radcy prawnego D. W. kwotę 120 (sto dwadzieścia) złotych, podwyższoną o kwotę podatku od towarów i usług wyliczoną według stawki podatku obowiązującej dla tego rodzaju czynności na podstawie przepisów o podatku od**

towarów i usług, tytułem zwrotu kosztów pomocy prawnej udzielonej skarżącemu A. H. z urzędu.

UZASADNIENIE

Skargą z 1 czerwca 2022 r. A. H., zastępowany przez profesjonalnego pełnomocnika, wniósł o:

1. stwierdzenie, iż w postępowaniu III AUa [...] toczącym się przed Sądem Apelacyjnym w [...], III Wydziałem Pracy i Ubezpieczeń Społecznych zostało naruszone prawo skarżącego do rozpoznania sprawy bez nieuzasadnionej zwłoki;
2. przyznanie skarżącemu od Skarbu Państwa kwoty 2 000 zł;
3. zasądzenie od Skarbu Państwa na rzecz pełnomocnika skarżącego kosztów nieopłaconej pomocy prawnej udzielonej z urzędu, które nie zostały uiszczzone w całości ani w części.

W uzasadnieniu skargi wskazano, że A. H. w dniu 6 maja 2021 r. wniósł do Sądu Apelacyjnego w [...] apelację od wyroku sądu I instancji wydanego 29 marca 2021 r., z datą wpływu 18 maja 2021 r. Od tego też czasu sprawa pozostaje w faktycznym zawieszeniu, pomimo wystosowania 28 października 2021 r. wniosku o podjęcie czynności w sprawie zmierzających do wyznaczenia terminu rozprawy apelacyjnej. W ocenie skarżącego powyższy sposób prowadzenia postępowania trzeba uznać jako wydatnie wpływający na przedłużenie rozpoznania sprawy, ponieważ Sąd Apelacyjny w [...] pomimo upływu roku od dnia wpływu apelacji nie wyznaczył terminu rozprawy apelacyjnej. Działanie sądu pozostaje w rażącej sprzeczności z zasadą szybkości postępowania i stanowi wystarczającą podstawę do stwierdzenia, iż naruszono prawo skarżącego do rozpoznania sprawy bez nieuzasadnionej zwłoki, a także do przyznania mu z tego tytułu kwoty 2 000 zł, co jest kwotą minimalną w tego typu sprawach.

Prezes Sądu Apelacyjnego w [...] w odpowiedzi na skargę z 27 czerwca 2022 r. wniósł o oddalenie skargi w całości.

Sąd Najwyższy zważył, co następuje:

Skarga na przewlekłość postępowania zasługiwała na uwzględnienie.

Zgodnie z art. 2 ust. 1 ustawy z dnia 17 czerwca 2004 r. o skardze na naruszenie prawa strony do rozpoznania sprawy w postępowaniu przygotowawczym prowadzonym lub nadzorowanym przez prokuratora i postępowaniu sądowym bez nieuzasadnionej zwłoki (t.j. Dz.U. 2018, poz. 75 ze zm., dalej: ustawa o skardze na przewlekłość postępowania) strona może wnieść skargę o stwierdzenie, że w postępowaniu, którego skarga dotyczy, nastąpiło naruszenie jej prawa do rozpoznania sprawy bez nieuzasadnionej zwłoki, jeżeli postępowanie zmierzające do wydania rozstrzygnięcia kończącego postępowanie w sprawie trwa dłużej niż to konieczne dla wyjaśnienia istotnych okoliczności faktycznych i prawnych albo dłużej niż to konieczne do załatwienia sprawy egzekucyjnej lub innej dotyczącej wykonania orzeczenia sądowego (przewlekłość postępowania).

Zgodnie z art. 2 ust. 2 ustawy o skardze na przewlekłość postępowania, dla stwierdzenia, czy w sprawie doszło do przewlekłości postępowania, należy w szczególności ocenić terminowość i prawidłowość czynności podjętych przez Sąd w celu wydania rozstrzygnięcia kończącego postępowanie w sprawie albo czynności podjętych przez prokuratora prowadzącego lub nadzorującego postępowanie przygotowawcze w celu zakończenia postępowania przygotowawczego lub czynności podjętych przez sąd lub komornika sądowego w celu przeprowadzenia i zakończenia sprawy egzekucyjnej albo innej sprawy dotyczącej wykonania orzeczenia sądowego. Dokonując tej oceny, uwzględnia się łączny dotychczasowy czas postępowania od jego wszczęcia do chwili rozpoznania skargi, niezależnie od tego, na jakim etapie skarga została wniesiona, a także charakter sprawy, stopień faktycznej i prawnej jej zawichości, znaczenie dla strony, która wniosła skargę, rozstrzygniętych w niej zagadnień oraz zachowanie się stron, a w szczególności strony, która zarzuciła przewlekłość postępowania.

Utrwalone orzecznictwo Sądu Najwyższego wskazuje, że o przewlekłości postępowania apelacyjnego można zasadniczo mówić w przypadku bezczynności sądu drugiej instancji polegającej na niewyznaczeniu rozprawy apelacyjnej w ciągu

12 miesięcy od daty wpłynięcia apelacji (por. postanowienia Sądu Najwyższego: z 12 maja 2005 r., III SPP 96/05, OSNP 2005, nr 23, poz. 384; z 16 marca 2006 r., III SPP 10/06, OSNP 2007, nr 7-8, poz. 120; z 21 marca 2006 r., III SPP 13/06, OSNP 2007, nr 7-8, poz. 121; z 18 maja 2016 r., III SPP 53/16, LEX nr 2056884; z 14 lipca 2016 r., III SPP 55/16; z 7 marca 2017 r., III SPP 6/17; z 21 lutego 2018 r., III SPP 3/18; z 13 grudnia 2018 r., I NSP 62/18; z 24 stycznia 2019 r., I NSP 87/18; z 27 marca 2019 r., I NSP 88/18). Nie oznacza to jednak, że w każdym przypadku, w którym przekroczony został okres 12 miesięcy, w czasie których nie wyznaczono terminu rozprawy, automatycznie następuje przewlekłość postępowania w rozumieniu ustawy. Ocena spełnienia obowiązku rozpoznania sprawy w rozsądnym terminie zależy od konkretnych okoliczności, a więc wymaga uwzględnienia wielu czynników wpływających na tok postępowania. Powyższe oznacza, że przewlekłość postępowania ocenia się w każdej sprawie w sposób indywidualny, z uwzględnieniem wymienionych okoliczności.

Z analizy akt sprawy wynika, że apelacja skarżącego od wyroku Sądu Okręgowego w K. z 29 marca 2021 r. wpłynęła do Sądu Apelacyjnego w [...] w dniu 17 maja 2021 r. Zarządzeniem z dnia 19 maja 2021 r. sprawa została zarejestrowana w repertorium AUa i w tym samym dniu sprawie przydzielono sędziego referenta oraz pozostałych członków składu orzekającego. Na zarządzenie z 10 maja 2021 r. odpis apelacji doręczony został organowi rentowemu. W dniu 14 czerwca 2021 r. do sądu II instancji wpłynęła odpowiedź ZUS na apelację, zaś w dniu 17 czerwca 2021 r. zarządzono przedłożenie sprawy według kolejności wpływu. Pełnomocnik skarżącego pismem z dnia 28 października 2021 r. zwrócił się o podjęcie czynności w sprawie pozwalających wyznaczyć termin rozprawy apelacyjnej. Na zarządzenie z dnia 17 listopada 2021 r. pełnomocnik skarżącego został poinformowany, iż sprawa nie ma charakteru pilnego, dlatego też zostanie rozpoznana według kolejności wpływu, zaś przyspieszenie rozpoznania sprawy możliwe jest jedynie w udokumentowanych szczególnych sytuacjach.

W świetle przytoczonego wyżej, utrwalonego orzecznictwa Sądu Najwyższego oraz okoliczności faktycznych sprawy, nie ulega wątpliwości, iż czas oczekiwania na wyznaczenie rozprawy apelacyjnej w analizowanej sprawie został

przekroczony i wynosi ponad 12 miesięcy. Sąd Apelacyjny w [...] od momentu wpływu apelacji i doręczenia jej odpisu stronie przeciwnej, w zasadzie poza czynnościami technicznymi polegającymi na przydziale sprawy sędziemu referentowi oraz losowaniu pozostałych członków składu orzekającego, nie podjął w sprawie żadnych czynności zmierzających do merytorycznego rozpoznania sprawy. W ocenie Sądu Najwyższego w powyższych okolicznościach uzasadnione jest stwierdzenie przewlekłości postępowania w sprawie sygn. akt III AUa [...] toczącej się przed Sądem Apelacyjnym w [...].

Przechodząc do oceny argumentacji podniesionej przez uczestnika postępowania mającej wskazywać na bezzasadność skargi, w orzecznictwie Sądu Najwyższego wskazuje się, że znaczny wpływ spraw, problemy kadrowe i obciążenie sędziów pracą pozostają bez wpływu na stwierdzenie przewlekłości postępowania w sprawie, w której wniesiono skargę (por. postanowienie Sądu Najwyższego z 21 marca 2006 r., III SPP 13/06, OSNP 2007, nr 7-8, poz. 121). Obciążenie pracą, ilość spraw oraz stan kadry orzeczniczej, co najwyżej prowadzić mogą do stwierdzenia, że przewlekłość postępowania w konkretnej sprawie nie jest wynikiem zaniedbań, czy też uchybień ze strony sądu. Jednakże to na Państwie spoczywa obowiązek zorganizowania warunków należytego sprawowania władzy jurysdykcyjnej (por. zamiast wielu postanowienie Sądu Najwyższego z 16 marca 2006 r., III SPP 10/06, OSNP 2007, nr 7-8, poz. 120). Ostatecznie sąd apelacyjny jako jednostka reprezentująca Skarb Państwa ponosi zatem formalną odpowiedzialność za niewłaściwe wywiązywanie się przez Państwo z powyższego obowiązku.

Konsekwencją stwierdzenia, że w postępowaniu przed Sądem Apelacyjnym w [...] w sprawie o sygn. akt III AUa [...] nastąpiła przewlekłość postępowania, jest obowiązek Sądu Najwyższego rozstrzygnięcia w przedmiocie żądania skarżącego o zasądzenie na jego rzecz kwoty 2 000 zł tytułem odpowiedniej sumy pieniężnej.

Orzekając o przyznaniu skarżącemu od Skarbu Państwa – Sądu Apelacyjnego w [...] sumy pieniężnej w wysokości 2 000 zł, Sąd Najwyższy uwzględnił, iż zgodnie z art. 12 ust. 4 ustawy o skardze na przewlekłość postępowania, minimalna wysokość sumy pieniężnej jaką należy zasądzić od Skarbu Państwa na rzecz skarżącego wynosi 500 zł za każdy rok

dotychczasowego trwania postępowania, niezależnie od tego, ilu etapów postępowania dotyczy stwierdzona przewlekłość. Ponieważ postępowanie w niniejszej sprawie rozpoczęło się od wpływu odwołania wraz z odpowiedzią na odwołanie w dniu 21 stycznia 2019 r., to za każde z trzech zakończonych lat postępowania na rzecz A. H. od Skarbu Państwa – Sądu Apelacyjnego w [...] należałoby zasądzić kwotę 1 500 zł. Jednakże z uwagi na ustawowe zastrzeżenie minimalnej odpowiedniej sumy pieniężnej w kwocie 2 000 zł, tę też kwotę należało zasądzić na rzecz skarżącego.

Mając powyższe na względzie, Sąd Najwyższy na podstawie art. 12 ust. 2 i 4 ustawy o skardze na przewlekłość postępowania orzekł jak w pkt 1 i 2 sentencji postanowienia.

Podstawę orzeczenia o kosztach sądowych – uiszczonej przez skarżącego opłacie od skargi w kwocie 200 zł – stanowi art. 17 ust. 3 ustawy o skardze na przewlekłość, zgodnie z którym uwzględniając lub odrzucając skargę, sąd z urzędu zwraca uiszczonej od niej opłatę (pkt 3 postanowienia).

O wynagrodzeniu pełnomocnika z urzędu orzeczono w punkcie 4 postanowienia na podstawie § 21 ust. 3 w zw. z § 4 ust. 3 rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 3 października 2016 r. w sprawie ponoszenia przez Skarb Państwa kosztów nieopłaconej pomocy prawnej udzielonej przez radcę prawnego z urzędu (t.j. Dz.U. 2019, poz. 68).

Z tych wszystkich względów, Sąd Najwyższy orzekł jak w sentencji postanowienia.

[as]